

before. Sarcasm is characterized by ruthless ridicule of phenomena that contradict the ideals of morality, law and aesthetics [9, p. 124].

Thus, having considered the concept of the comic and found out the main forms of expression the comic in TV series, we come to the conclusion that the comic is a complicated aesthetic category which is commonly expressed through humor, irony, sarcasm and satire.

REFERENCES

1. Боров Ю. Б. Комическое или о том, как смех казнит несовершенство мира. М.: Искусство, 1970. 269 с.
2. Виноградов В. В. Стилистика. Теория поэтической речи. Поэтика. М.: 1963. 255 с.
3. Горте М. А. Фигуры речи: терминологический словарь. М: Энас, 2007. 208 с.
4. Дземидок Б. О комическом. Перевод с польского. М: Прогресс, 1974. 223 с.
5. Aristotle, Butcher S. H. Poetics. Translated With a Critical Text by S. H. Butcher. Franklin Classics, 2018. 126 p.
6. Bergson H. Laughter: an Essay on the Meaning of the Comic. Wentworth Press, 2019. 208 p.
7. Billig M. Laughter and Ridicule: Towards a Social Critique of Humour. London: SAGE Publications, 2005. 264 p.
8. Gurillo L. R., Ortega M. B. A. Irony and Humor: From Pragmatics to Discourse. John Benjamins Publishing Company, 2013. 270 p.
9. Kreuz R. J. Irony and Sarcasm. The MIT Press, 2020. 232 p.
10. Online Etymology Dictionary. URL: <https://www.etymonline.com> (дата звернення: 30.03.2021).

Кривова А.О.

група СОА–18–1 (Хмельницький національний університет)
Науковий керівник – доктор педагогічних наук, доцент Рогольська О. О.

СОЦІАЛЬНА ПРОБЛЕМАТИКА РОМАНУ МАРКА ТВЕНА «ПРИГОДИ ГЕКЛЬБЕРРІ ФІННА»

У романі «Пригоди Гекльберрі Фінна» розкривається естетика Марка Твена – соціального сатирика і народного гумориста. Його твір – це не лише правдивий літопис життя американського Півдня і Південного Заходу напередодні громадянської війни, а й протест проти стійкої ідеології рабовласницького Півдня і його політики щодо негрів. Автору вдалося художньо відтворити реалістичну картину життя в долині річки Міссісіпі, розгорнути панораму історичної епохи завдяки різноманітності характерів. Коли пліт спускається за течією, перед читачами проминають десятки містечок, що дримають далеко від кордону, що рухається на Захід, патріархальних ферм, садіб південних плантаторів, де тоді ще панувала вендета – кривава помста [2, с. 7]. Перед Гековим зором, – а отже, й читача, – постає таємничий, затонулий колись пароплав, на борту якого вчинено вбивство; пропливають плоти, лоцмани яких, цокаючи підборами і хвацько підстрибуючи, запевняють хвалькувато один одного, що досить лише їхнього погляду, щоб розтрити непорушні скелі, і лише гучного голосу, щоб заглушити грім.

Ніби в калейдоскопі, виникають несподівані ландшафти, вихоплюються із життя людські характери: шукачі фортуни – пройдисвіти «король» і «герцог», старий Богс: «*Он їде старий Богс! Він завжди раз на місяць приїздить із села, щоб надудлитися по саму зав'язку*» [1, с. 52]. Міський п'яничка, вбитий полковником Шербурном, одним з тих південних «джентльменів», які кількома роками пізніше створять Ку-Клукс-Клан; натовп нероб, які цілими днями розгулюють по головній вулиці міста, жуючи тютюн.

У «Пригодах Гекльберрі Фінна» саме в образі Гека розкривається нова якість – усвідомлення, що мистецтво повинно активно втручатися в життя і змінювати його заради щастя людини. Письменник не тільки дивиться на світ очима своїх героїв, а й не раз робить їх

рупором своїх думок, і в їх судженнях чується авторський голос. Гек на перший погляд типовий хлопчак, породжений американським Південним Заходом. Його зовнішність, народний, гострий, активний розум, навіть мова, насичена діалектизмами – все це конкретні типізовані риси історично складеного характеру [2, с. 16]. Та з іншого боку роздуми Гека про життєві конфлікти, в центрі яких він опиняється, цілком збігаються з поглядами і переконаннями самого письменника. Щоб пересвідчитися в цьому, досить порівняти погляди Марка Твена і Гека на монархію, на рабство, на канони моралі і совісті в суспільстві, володарями якого є золото, гроші та збагачення.

Марк Твен піднімає ще одну важливу соціальну проблему – він повстав проти суперечностей між євангельським ученням про братерську любов, що ніби об'єднує все людство, і тими аморальними формами, в які вилилося це вчення в суспільному житті сучасної йому Америки.

Ось що розповідає Гек про криваву ворожнечу між родами Гренджерфордів і Шепердсонів. Якось після чергової сутички обидва клани попрямували в церкву: «... Чоловіки прихопили із собою рушниці... поставили їх до стінки, щоб були під рукою. І Шепердсони теж так зробили. Проповідь була звичайнісінька – про братерську любов і щось таке подібне, така ж нудота! Говорили про віру та про добрі справи, про благодать і приречення і ще не знаю про що, але мені здалося, ніби такої сумної неділі у мене в житті ще ніколи не було» [1, с. 187].

Отже, слова Гека цілком збігаються зі світобаченням Твена: «Який же сенс намагатися робити все як годиться, коли від цього тобі одне тільки занепокоєння; а коли вступаєш як не треба, то занепокоєння ніякого, а нагорода все одно одна і та ж. Ну, думаю, і голову більше ламати не стану, а буду завжди діяти, як здасться зручніше» [1, с. 234].

Цілком збігаються рефлексії Твена і роздуми Гека про нерозв'язну на той історичний період в житті американського суспільства контроверзу між людською совістю і нормами суспільного життя [2, с. 14]. І це природно для автора, тому що з дитячих років проблема совісті залишалася питанням внутрішньої відповідальності людини перед суспільством, зокрема перед тими нижчими верствами його, які так нещадно пригнічувалися привілейованою кастою плантаторів і багатіїв. Гек зауважує: «Але це завжди так: то не має значення, чи добре ти вчинив, чи погано, – совість не панькається з тобою, а просто допікає тобі до живого серця. Якби в мене був такий настирливий собака, як та совість, я б його отруїв. Ота клята совість займає в людині більше місця, ніж решта нутрощів, а користі з неї ніякої...». А також його думки: «І що більше я про те міркував, то більше мене совість гризла, то більше я відчував, що я справжній негідник, нікчема та плюгавець» [1, с. 17].

Як Марк Твен розв'язує проблему совісті насправді, розкрито особливо повно в розділі, де Гек зіштовхується віч-на-віч з проблемою, що не дає йому спокою. Він не знає, чи повинен, підкоряючись законам суворого кальвіністського бога, сповістити вдову, що він переховує утікача – негра Джіма, і, таким чином, позбавити себе вічних пекельних мук, чи, йдучи за голосом своєї совісті, мав змиритися із муками й врятувати Джіма: «Тільки молитва не йшла у мене з мови. Та й як же інакше? Годі було й намагатися приховати це від Бога. І від себе самого теж. Я – то знав, чому у мене язик не повертається молитися. Тому що я кривив душею, не по-чесному надходив – ось чому. Прикидався, ніби хочу виправитися, а в найголовнішому гріх не покаювся. Вголос говорив, ніби я хочу поступити як треба, по совісті, ніби хочу піти і написати господині цього негра, де він знаходиться, а в глибині душі знав, що все брешу, і Бог це теж знає. Не можна брехати, коли молишся, – це я зрозумів» [1, с. 98]. Незважаючи на вагання, перемогла совість, сповнена активного соціального гуманізму.

Гек розірвав написану у найтяжчу мить записку, в якій йшлося про Джіма. Та чи міг він вчинити інакше, якщо увесь час бачив перед собою докірливий погляд Джіма, який за тижні, місяці, проведені разом на плоту, став йому вірним товаришем. «Я згадував нашу мандрівку по річці і весь час бачив перед собою Джіма... розмовляємо, і співаємо, і сміємося. Та тільки я чомусь не міг пригадати нічого такого, щоб настроїтися проти Джіма, а саме навпаки. То бачу, як він стоїть замість мене на вахті і не будить мене, щоб я виспався, то бачу, як він

радіє, коли я повернувся на пліт під час туману... і як він завжди мене називав «голубчиком» і «синком», і пестив мене, і робив для мене усе, що міг, і який він був завжди добрий... і як він казав, що кращого від мене у нього немає друга на світі і що тепер я один у нього лишився...» [1, с. 209].

Саме ці роздуми Гека допомагають зрозуміти не лише справжню сутність образу Джіма, а й справжній новаторський підхід Марка Твена до висвітлення негритянської проблеми. За задумом автора, «звільнення» Джіма мало стати символом майбутньої волі всіх негрів та звільнення від багатівікового ярма.

Негативними образами в романі Марка Твена є два жалюгідні американські авантюристи, які відрекомендувалися Гекові, як «король» і «герцог»: *«Не було ніякої потреби пояснювати Джімові, що ці шахраї – ніякий не король і не герцог. Нічого путнього з цього не вийшло б, а крім того, так воно й було, як я казав: ніяк не відрізниш їх від справжніх монархів»* [1, с. 273]. На думку Твена, Америка, яка вважає себе республікою, схиляється перед грошима і тими, хто їх має [2, с. 14].

Марк Твен – гуморист і сатирик, який ніс людям протягом усього свого життя велику віру в перемогу гуманістичних ідеалів над силами зла, над соціальною несправедливістю та над класовим пригнобленням [2, с. 8].

ЛІТЕРАТУРА

1. Твен М. Пригоди Гекльберрі Фінна / М. Твен. – Київ : Художня література, 1991. – С. 17–273.
2. Станцева В. Б. Марк Твен. Особливий стиль Марка Твена / В. Б. Станцева. – М.: Наука, 2001. – С. 6–16.

Крохмальна М. П.

група АМ–43 (Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка)
Науковий керівник – канд. філол. наук, викладач Шуляк І. М.

ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ АУДИТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

У вивченні та навчанні іноземної мови аудіювання посідає вагоме місце, оскільки сприймання на слух розглядають як одне із базових вмінь необхідних учням для розвитку комунікативної компетентності. В мовах всі аспекти мовлення між собою взаємопов'язані і ми не можемо оволодіти іноземною мовою уникаючи окремий аспект. На відмінно від інших видів, аудіювання довгий час вважалося пасивним видом мовленнєвої діяльності, так як це процес який зовнішньо не виражається. Часто вчителі нехтують навчанням фонетики та аудіювання, недооцінюючи важливість цих видів діяльності на уроці. Через те, що аудіювання є усним безпосереднім спілкуванням, він є двостороннім процесом взаємодії і основою спілкування. Формування аудіативних умінь і навичок молодших школярів це є важкий процес, тому для успішного виконання завдання, яке базується на аудіюванні варто дотримуватися певних вимог, а саме: слідувати віковим особливостям учнів, формувати мотивацію (заклик до уваги), поступово ускладнювати аудіоматеріали, тому що результат залежить від особистісних характеристик учнів [1, с. 284].

Найбільш сприятливим періодом для засвоєння іноземної мови вважається період початкової школи. А аудіювання як один із видів мовленнєвої діяльності відіграє велику роль в досягненні освітньої мети, забезпечуючи дітям можливість розуміти висловлювання на іноземній мові.